

Ivan Langerholz:

Šola lepega vedenja.

11. Govorjenje, smeh in še kaj drugega.

o, še tega se je manjkalo! — boste morda rekli. Govoriti pa menda vendar znamo. Smejati se pa še bolj!

Le potrpite, dragi znanci moji, naj dobi tudi jeziček in smeh, kar mu gre!

Manica Klepetec zna prav čvrsto govoriti, še preveč. Pri tem se ji pa včasih tako malo zareče; in iz ust ji prileze laž. Tudi vé o vsakem znanem človeku povedati, koliko in kakšne napake ima. Med neprevidnim govorjenjem pa te napake od sile narastejo: iz opravljanja se rodi obrekovanje. Ali je to prav?

Pa Tone Nemaren! Včasih kolne kot bi tri orehe, včasih pa — kar je še grje — govori same grde, nečedne reči, kakor ne bi najslabši svinjski pastir. Škrbinov oče so prepovedali svojemu sinčku, da ne sme z njim nikoli hoditi, in Vrlinova Manica je dobila od svoje matere prav enak opomin.

Mirko Prepirnik pa živi ravno zaradi svojega jezika v vednem sovraštvu s svojimi tovariši. In kjer je zraven še Jerica Kregar, tam so otroci vsi razprti med seboj. Ne odleže pa ne odleže: prepir mora biti, prej ne gre domov. In za prepirom pride sovraštvo.

Francika Bahačeva pa le sama sebe hvali. Vsaka druga beseda ji je: »Jaz, pa jaz, in zopet samó jaz...« Ali pa: »Pojdi no, kaj boš ti, ki nič ne veš.

Jaz bolje vem!« itd. Vsem včasih preseda njena učestnost, njeno hvalisanje in bahanje.

Julika Gospodičič je pa že hodila eno leto v mestno šolo. Tam si je nabrala nekaj novih besed, ki jih ponavlja pri vsaki priliki. »Ah, kako krasno! Ah, to je fino! Neodoljivo! Famozno!« Ljudje ji pravijo »neodoljiva frajla«.

Nace Ropotar pa govori, kakor bi voda tekla na mlinsko kolo. Bog ga že še razume, sebe, domači pa komaj. Jaz in ti bi pa prav nobene njegove besede ne umela. Drugače bi pa bilo, če bi se fant vsaj malo premagoval. — Spet drugačen pa je Tine Dolgčas. Eno zine danes, eno pojutrišnjem pod noč. Janez Pokimavček pa še niti govoriti ne zna: samo kima in odmajuje. Pravzaprav: zmotil sem se. Govoriti že zna, pa noče. »Sram ga je,« pravijo doma. Pa ni vselej res. Malo trmast je. Zato je pa Miha Vpijač druge sorte tiček. Ta pa kriči, da bi ga lahko na luno slišali. Potihem še govoriti ne zna. Še pri spovedi je začel oni dan na ves glas prositi blagoslova. Komaj, komaj so ga gospod pregovorili, naj malo odneha, drugače bi bili slišali vsi ljudje njegove grehe. Fant je pri vsem svojem vpitju premalo previden.

Peter Jecljavec se je pa navadil stokati med govorjenjem. Včasih je lepo govoril. V šoli mu pa tisto stokanje in pokašljevanje kar prav pride. Kadar ne zna, se pa izgovarja s svojo napako. Pa vsi vedó, da je le lenoba.

Pavle Podčelar pa nikoli ne pogleda nikomur v obraz, kadar govori z njim. Le po tleh ali pa daleč kam mu švigajo oči. To je zoprno. Eni celo pravijo, da fant ni pošten, da rad krade. Zato da vedno po tleh gleda ali pa okrog sebe. No, drugi ne vedó o

njem nič slabega, vendar pa vsi želé, da bi se fant odvadil te grde navade.

Micika Zevačeva pa zjutraj in zvečer in še drugokrat pri vsaki drugi besedi zazdeha.

»Kdaj si pa šla snoči spat, Micika?« —

»Takrat kakor drugi.«

»Kdaj so šli pa drugi?«

»Ob devetih.«

»Kdaj si pa vstala?«

»Davi ob šestih.«

»Pa se še nisi naspala?« — »O, saj sem se! Aaa-haaa!« In zazija kakor đuri na skednju. Noter v goltanec se ji vidi. Še roke ne dene na usta.

Ivanka Stokačeva pa vedno tarna in stoka, kakor bi bila že do kolen v pogubljenju, ali pa, kakor bi bil Bog ves kup nesreče ravno pred njo stresel. Pa ni tako hudo. Ali grda navada je ta njena železna srajca.

Kakó pa, ali vi pa znate prav govoriti? In smejati se? Kaj pa to? Seve, prav je, da ste radi veseli in da se malo posmejate zraven. Prav nič vam tega ne zamerimo. Ali tisti Jože Krohotec se pa le presirovo smeja. Ali se vam ne zdi? To ni več smeh, to je divjaško vpitje in norenje. Pa tisti škodoželjni smesek Nevoščljivčkove Anice je tudi marsikomu zoprno. Ravnotakó tisti posmeh Nagajivčevega Jaka. Iz vsakega človeka se ponorčuje, vsako kretnjo oponese. On zasmehuje druge, drugi bodo pa njega.

Karel Žvižgavček pa venomer žvižga in fruži, kakor pravijo njegova mati. Včasih malo požvižgati, ni nič napačnega; od jutra v noč cvilili, je pa za druga ušesa malo preveč. Tudi naj bi še bilo pri dečkih. Če pa deklica žvižga, so pa včasih dejali, da se Marija

joka, hudoba se pa smeja. Pa je res lepše, če deklice zapoje, kakor pa, če žvižgajo.

Tedaj, ko se prične hladno vreme, pa pride včasih v vas Jože Pokašljavec. No, kašljati nihče ne brani; kašlju se ne dá ukazovati. Grdo je pa, če se Jože obrne ravno proti človeku in kašlja vanj. Zdravniki pravijo, da se tako še jetika raznese.

Isto bi povedali Mihov Kihavcu. Kadar kihne, se ne obrne vstran, proč od ljudi. Če mu drugi po stari navadi voščijo: »Bož pomagaj!« ali po novem: »Na zdravje!«, se pa kar vmes dere. Dostojen otrok se pa šele potem zahvali, ko jenja kihati.

Prav nerodno ravna tudi Peter Naglušen. Dobro sliši s svojimi ušesi, sam pa misli, da ne. Pa vedno posluša z odprtimi ustmi. Lepo to ni, in več tudi ne zvé.

Janez Smrdelj pa vonja po tobaku. Ali kadi ali ga zveči, ali njegovo obleko spravljajo k tobaku, sam Bož vé, kako je. Smrdi pa po tobaku. Hudo mu je, kdor mora biti z njim skupaj, pa tobaka ni vajen. Komur smrdi iz ust po tobaku ali po pijači ali po čebuli ali po čemerkoli, naj ne diha preveč v druge ljudi.

Tako! Dovolj za letos. Morda se drugo leto spet vidimo? A dotlej eno: Ubogajte! Pokorščina je v naši šoli prvi pogoj za lepó vedenje. Kaj pomaga: o lepem vedenju brati, pa drugače ravnati? Pokorščina je mati miru, lepo vedenje pa oče sreče.

